

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, HÉTFŐ, 1924 február 18.

48. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSEG: Kralja Aleksandra ulica 4. sz. alatt
Kiadóhivatal: Kralja Aleksandra ulica 1 (Leibach-palota)

Radics forradalmat hirdet

A horvát parasztvezér nyilatkozata egy bolgár lapban

Beogradból jelentik: *Radics* István szenzációs nyilatkozatot közöl a *Zora* című szófiai lapban, amely nagy meglepetést keltett beogradi politikai körökben. A külföldön élő horvát parasztvezér nyilatkozatában többek között a következőket mondja:

— Mi pacifisták vagyunk, azonban ez a pacifizmus nem defettizmus. Én nem gyávakkal, hanem oroszlanokkal dolgozom, akik minden áldozatra készek, hogy szükség esetén megvédjék szabadságukat.

— Nem vagyok a forradalomnak ellensége, mert a forradalomról egy nép sem mondhat le, ha szabadságához ragaszkodik. Szerintem a forradalom törvényes eszköz, mert az erőszak és a gazságok letörésére szolgál. Természetesen forradalomra csak akkor kerülhet sor, ha a többi rendelkezésre álló törvényes eszközt már kimerítettük. Mi horvátok, a szerbekről teljesen független népek érezzük magunkat és azt követeljük, hogy ezt a szerbek is ismerjék el. Ellenkező esetben semmiféle végleges megegyezésről nem lehet szó.

Ézután a szerbek és horvátok közötti különbségeket fejtegeti, majd a királykérdésre vonatkozólag nyilatkozik.

— Semmi esetre sem ismer-

jük el a centralista parlamentet — mondja tovább *Radics*. — A horvát bánt a horvát parl. mint fogja megválasztani. *Pasic*s felajánlotta nekem a helyettes miniszterelnöki állást, valamint azt is, hogy én hozzam javaslatba a horvát bán személyét. Ebbe természetesen nem egyeztem bele.

A nyilatkozat nagy hatást váltott ki Beogradban és a beogradi sajtó is élénken kommentálja különösen Macedóniára vonatkozó részét. Ebben a részben többek között a következőket mondja *Radics*:

— A mi véleményünk és ezt a népek önrendelkezési joga alapján követeljük, hogy *Macedonia* legyen a mac. don lakosságé, mert évtizedeken keresztül harcolt az autonomiáért és végül nem csak a szerbek, hanem a szövetséges csapatok foglalták el. Ehhez még azt is hozzáfűzöm, hogy a szerbek jogtalanul foglalták el a régi bolgár területeket is, mert népszavazás mellőzésével vették azokat birtokukba. . .

A *Vreme* vezércikkben foglalkozik a nyilatkozattal és megállapítja, hogy az *ellenzékeny hatással lehet az ellenzéki blokk megalakítására is, amelynek szerb-párti tagjai nem azonosíthatják magukat *Radics* politikájával.*

nek, hogy azokról teljes terjedelműben tájékozódjék. Az idei évforduló már alkalmat nyújtott nekem arra, hogy ennek a nyilvánosság számára is kifejezést adjak. Franciaország e kívánságai négy szóba foglalhatók: a szerződések tiszteletben tartása. Ez a formula, amely szabatosan megmondja azt, amit mondani akar, nem rejt hátsó gondolatokat. Franciaország képviselői, tudatában a szóbanforgó nagy érdeknek, valamint a népek szolidaritásának, hasonlóan el vannak tökévelve arra, hogy egyetlen pontban sem adják föl a jogokat, amelyeket meg kell őrizniök és arra is, hogy az engesztelődés legtagabb értelmében megvizsgálják azokat a megoldásokat amelyek e jogok tiszteletbentartását biztosítják.

— Ha a francia demokrácia tartózkodik is attól, hogy más nemzetek belső ügyeibe elegyedjék, arról már nem mondhat le, hogy a maga érdekében, valamint a világ érdekében azoknak az alapelveknek előhaladását és győzelmét kívánja, amelyekhez maga is mereven ragaszkodik.

— Megelégedéssel veszem azokat a törekvéseket, amelyekről első beszédében kifejezést akart adni. Legyen meggyőződve, hogy önnek a feladata teljesítésében, úgy amint ezt értette és meghatározta, nem fog hiányozni sem az én támogatásom, sem pedig a köztársaságé.

A kihallgatás után *Hoersch* nagykövetet ugyanazzal a szertartással, amivel az Elyséebe kísérték, visszakísérték a német nagykövetségre.

Jugoszlávia megszállja Skutarit?

Egy beogradi lap szerint Olaszország átengedte Skadar t. Jugoszláviának

Beogradból jelentik: A „Beograd” című napilap azt a szenzációs értesülést közli, hogy *Pasic*s miniszterelnök és *Nincsic*s belügyminiszter római tárgyalásuk alkalmával *Pasic*s és *Mussolini* között megegyezés jött létre, amely szerint Olaszország kárpótlásképpen *Fiumé*ért hozzájárul ahhoz, hogy Jugoszlávia megszállja *Skutarit*.

A hír szerint *Skutariból* *Marko* *Jadja* vezet sével a miriditák egy

küldöttsége érkezett Beogradba, hogy a beogradi kormánytól, a megegyezés értelmében *Skutari* megszállását kérje.

A Beograd értesülése parlamenti körökben kedvező fogadtatásra talált, s különösen a montenegrói képviselők fejezték ki örömüket az eddig titokban tartott megegyezés fellett. A hírek mindamelllett kevés hítele van Beogradban és érthetően érdeklődéssel várják megerősítését

Ujabb bombamerényletekre készültek a letartóztatott ébredők

Vérfürdőt akartak rendezni a Fővárosi Operett-színházban és merényletet terveztek kávéházak ellen

Budapestről jelentik: A bombamerényletek ügyében folytatott nyomozás az elfogott merénylők letartóztatása után még néhány, a merényletekkel összefüggő körülmény tisztázásra szorul. Elsősorban a vérbíróság működését kívánta a rendőrség tisztázni, mert gyanúkok merültek föl, hogy a vérbíróság működése *Bekő Zoltán*, *Kasnyk János* és *Rigóczy Jenő* titokzatos öngyilkosságával összefüggésbe hozható. Ismeretes, hogy a vérbíróság elnöke *Bátori Miklós* MÁV felügyelő volt, aki már le van tartóztatva. Most elfogták a vérbíróság többi tagjait is, akik a következők: *Tisza István* tizenhétéves, *Stroba Gusztáv* tizenhétéves, *Sós Béla* tizennyolcéves, *Kovács Gyula* huszonnégyéves és *Dorványi János* tizennyolcéves felső- és középiskolai tanuló. Ezenkívül tagja volt még a vérbíróságnak *Városy Ferenc* tizenhatéves középiskolai diák és *Bekő Zoltán* is. *Városyt* a rendőrség nem találta, *Bekő* pedig öngyilkos lett.

Ezek a 16—18 éves fiúk rettegelt tagjai voltak a Nemzetvédelmi Osz-

nokjuk, Márfi, aki rájuk bízta a rettentens vagy árulkodó tagjai elen való ítéletek meghozatalát. Az ítéletet az Ébredő Magyarok Egyesületének sörházutcai székházában *Márfi* vagy *Marosi*, vagy *Christi* segítségével hajtotta végre. A nyálasszáju, csupaszképi iskolásiuk a rendőrségen megszeppentek, bevallják ugyan, hogy egyik-másik esetben botbüntetésre szóló ítéleteket hoztak, de öngyilkosságba kergetett három bajlarsaik ügyében semmit sem tudnak mondani, mert az akkori időben, két évvel ezelőtt, más vérbírák működtek.

A fiúk egyöntetűen azt vallják, hogy egyetemi hallgatók birták őket rá, hogy a IX. kerületi ébredő szervezetbe iratkozzanak be, ahol *Márfi* törzskarának jelenlétében eskette meg őket. Az esküforma rettentően szigorú kitételeket tartalmaz. Egyebek között fogadalmat tettek arra az esetre, ha áruló lesznek az ébredők szent ügyének, halálbüntetés vár rájuk.

A vérbírák egyöntetűen vallják, hogy parancsokat az ébredők társaságától kapták, az utasításokat

Millerand a német probléma megoldásáért

Hoersch nagykövet átnyújtotta megbízólevelét az Elyséeben

Párisból jelentik: *Millerand* köztársasági elnök szombaton délután öt órakor a hagyományos szertartással fogadta *Hoersch* német nagykövetet, hogy átvegye a nagykövet megbízólevelét. A nagykövetet és a követség több főtisztviselőjét az Elysée szertartásmestere és egy szakasz díszbe öltözött lovasság kísérte a nagykövetségről az Elysée-palotába. A palota udvarán egy zászlóalj gyalogság katonai tisztelegéssel fogadta a német nagykövetet, akit azután bevezettek *Millerand* köztársasági elnök elé. A nagykövet megbízólevelének átadásakor a következő beszédet mondotta:

— Elnök ur! A német kormány, amikor újból betöltötte a párisi német nagykövet állását, engem bízott meg ezzel a tisztséggel. Van szerencsém excellenciádnak átnyújtani a megbízólevelet, amellyel a birodalmi elnök engem a köztársaságnál mint rendkívüli nagykövetet és meghatalmazott minisztert akredítál. A rám bízott magas tisztség átvételkor tökéletesen számoltam vetek azokkal a nehézségekkel, amelyek leküzdendők, hogy a két ország között a viszonyt kielégőbbé alakítsam. Nagyméltóságod meg lehet győződve arról, hogy kormányom utasításának megfelelően, minden fáradozásomat

e cél megvalósításának fogom szentelni, problémáknak a megoldása, amelyeknek szabályozásától olyan nagy mértékben függ *Európa jövője*. Ha a főforgó nehézségek ellenére sem látok bizalom nélkül ehhez a feladathoz, ez azért van, mert azt a reményt táplálom, hogy számíthatok excellenciád támogatására és a francia kormány közreműködésére. Amikor e támogatást és az értékes közreműködést a magam számára kérem, van szerencsém elnök urnak, a köztársaság első tisztviselőjének a legkitünőbb tiszteletem kifejezését nyilvánítani.

Millerand elnök a következő beszéddel válaszolt:

— Nagykövet ur! Örömet fejezem ki azon, hogy a német kormány rendkívüli nagykövetté és meghatalmazott miniszterre az őszintén gyászolt *dr. Mayer* utódjául azt a tapasztalt diplomatát választotta, akinek már mint ügyvivőnek Párisban sikerült szimpátiákat kelteni. Valóban igen kívánatos, hogy a birodalom képviselője, akinek a köztársaság kormányával tárgyalásokat kényes körülmények között kell folytatnia, már hivatalbalépésekor Franciaországnak érületéről és kívánságairól tájékozva legyen. Körünkben való tartózkodása lehetővé tette ön-

A szeparatisták elleni küzdelem

A pfalzi események a francia kamara előtt

Koblenzből jelentik: Az a különbizottság, melyet a rajnavideki bizottság a pfalzi viszonyok megvizsgálására kiküldött, megbeszélést folytatott a kerületi hivatal elnökével, a különböző városok képviselőivel, valamint a szeparatisták vezetőivel. A nyugalom ismét helyreállt. Tüntetések nincsenek.

A főbizottság elhatározta, hogy a titkos nacionalista egyesületekre vonatkozó törvényes határozatokat megszigorítja és rendeletet ad ki, amelyben életfogytiglani fogságig terjedhető szigorú új büntetéseket helyez kilátásba az ilyen egyesületek tagjai számára. *Pirmesensben és Kulerslautern* vidékén tizennégy embert letartóztattak. A hatósági vizsgálat folyik tovább.

Párisi jelentés szerint a francia kamara szombati ülésén Daudet csodalkozásának adott kifejezést a francia hatóságoknak a *pirmesens* eseményekkel szemben történt magatartása felett.

Poincaré miniszterelnök Daudet beszédjére megjegyezte, hogy a hatóságok természetesen semlegességben maradtak és a lehetőség szerint arra törekedtek, hogy a rendet fentartsák. A szövetségi bizottság első ízben hozott egyhangú határozatot, amely kimondta, hogy az ostromállapotot elrendelik. Az események — mondta a miniszterelnök — nekünk adtak igazat. A szövetségeseknek be kell látniok, hogy a provokálás a bajor nacionalistáktól indult ki.

Beogradi lap támadása György herceg és Pasics fia ellen

Beogradból jelentik: A „Beograd” című napilap vasárnapi számában éles támadást intéz György herceg és környezete ellen. A lap szerint György herceg Pozserovácon látogatást tett a fegyházban és ez alkalommal felkereste az elitelt kommunistákat is, akik között pénzt osztott szét. Ezt a lap úgy magyarázza, hogy György herceg az udvar elleni esetleges akciója számára akarja így megnyerni a kommunisták támogatását.

György hercegen kívül megtámadja a lap Pasics miniszterelnök fiát, Pasics Radát is, akit azzal vádol meg, hogy legújabb politikai ambíciói támadtak és egy újságíró ismerőse révén arra igyekszik bírni György herceget, hogy lépjen fel az uralkodóház ellen.

Szétrombolták

a kolozsvári cionista lap szerkesztőségét

Egyetemi hallgatók merénylete az Új Kelet ellen

Kolozsvárról jelentik: Pénteken este felelőtlen elemek behatoltak a kolozsvári *Új Kelet* című cionista-lap szerkesztőségébe, amelyet teljesen szétromboltak. A felelőtlenek, akikről később kiderült, hogy egyetemi hallgatók, az esti órákban gyülekeztek a szerkesztőségi helyiség környékére. Nyolc óra után néhány perccel a nyomda egyik alkalmazottja, aki befejezte munkáját, elhagyta az épületet. Alig lépett ki a kapun, amikor egy kisebb csoport közrefogta. Megkérdezték tőle, hol akarja, hogy őrizték. A nyomdász, aki látta, hogy minden ellenkezés hiábavaló, megmondotta, hogy melyik vendéglőben szokott vacsorázni és kérte feltartóztatóit őrizték lehe-

tőleg ott. Két fiatal ember elkísérte a vendéglőbe és ott őrizték több mint egy órán keresztül.

Félkilenc óra tájban mintegy hatvan-hetven főnyi csapat elhatározta, hogy behatol az Új Kelet helyiségeibe. A szerkesztőségi óráknak ekkor már vége volt, a szerkesztőség és kiadóhivatal ajtója le voltak zárva. Az egyik ajtót benyomták, a másiknak a lakatját törték le és behatoltak az

Ma tárgyalja a parlament a fiumei egyezményt

A kormány megegyezett a zsemjettel a többség biztosítása érdekében

Beogradból jelentik: A kormány vasárnap délután 5 órától egész esti 9 óráig minisztertanácsot tartott, amelyen a parlament hétfői üléséről tárgyaltak. A mai ülésen szerepelt ugyanis a *fiumei egyezmény ratifikálásáról szóló javaslat*, amelynek többséget kellett biztosítani. Mint-hogy azonban a zsemjettel az volt a feltétele, hogy a *párt által a metochai gyilkosságok ügyében betervezett interpellációra mondják ki a sürgősséget és azt tűzzék napirendre még a fiumei egyezmény ratifikálása előtt, a kormány kénytelen volt elfogadni ezt a feltételt, mert másképp nem tudta volna a szavazattöbbséget biztosítani.* Így a parlament mai ülésén előbb kimondták a sürgősséget erre az interpellációra és csak azután térnek át a fiumei egyezmény ratifikálására.

Tárgyalta a minisztertanács a rokkanttörvényt is, amelyben meg-

első szobákba, ahol a berendezési tárgyakat összetörték.

A rendőrség néhány perc múlva már tudott a rombolásról és nyomban megtette a szükséges intézkedéseket a további rombolások megakadályozására. A szerkesztőségi helyiségben hatolt felelőtleneket a rendőrség letartóztatta és megindította a nyomozást az elmenekült tettesek kézrekerítésére is.

egyezés jött létre a pénzügyminiszter és szociálpolitikai miniszter között, úgy hogy a tárgyalásokat befejezték. A szociálpolitikai miniszter szerint ugyanis 285 millió dinárt kell az új törvény életbeléptetéséhez a költségvetésben évenként előirányozni, míg a pénzügyminiszter szerint 404 millió dinárba kerülne a rokkantak segélyezése, ha beleszámítanak a 30 százalékos rokkantak segélyezését is. Mivel azonban ezeknek a számát a szociálpolitikai miniszter hozzájárulásával redukálni fogják, a rokkantak segélyezése évenként 326 millió dinárba fog kerülni.

Szóba került a *vajdaság letöréséről szóló törvény is és a kormány felhatalmazást adott a szociálpolitikai, igazságügyi és belügyminiszternek, hogy a törvényes rendszert lehetőleg életbe a drágaság letörésére.*

A föderalista blokk zagrebi konferenciája

Az ellenzéki blokk megalakítása ügyében egységesek a föderalista pártok

Zagrebból jelentik: A föderalista blokk vezetősége vasárnap fontos értekezletet tartott az ellenzéki blokk megalakítása ügyében. Az értekezleten a Radics-párt elnöksége, a szlovén néppárt részéről dr. Korosec és dr. Gedjanics, a muzulmánok részéről pedig dr. Hrasznicá vettek részt. A megbeszélés délelőtt tíz órától déli egy óráig tartott és arról kommuniké adtak ki, amely szerint Korosec és Hrasznicá jelentést tettek a demokráta párttal folytatott tárgyalásokról és hangsúlyozta, hogy a *föderalista blokk pártjai között teljes az egység.* A Radics-párt az iránt is érdeklődött, hogy a demokráta hogyan állnak szemben az alkotmányrevízió kérdésével, amire Korosec azt a felvilágosítást adta, hogy a *demokraták nem utasítják vissza az alkotmányrevízió gondolatát, de hogy azt milyen mértékben hajlandók végrehajtani, az még bizonytalan.*

Az értekezlet után külön konferenciát tartott a föderalista blokk az ország tartományi beosztásáról, tekintettel arra, hogy a kormány már kinevezte az új tartományi főispánokat Horvátország részére. A Radics-párt vezetősége kijelentette, hogy ez a körülmény nem jelent újat, mert az eddigi tartományi kormányzóságok hatásköre ugyanis kicsi volt és kevés ügyben tudtak az illetékes miniszteriumok előzetes beleegyezése nélkül intézkedni, sőt igen gyakran az egyes főispánok közvetlenül a kormánytól kaptak rendeletet a tartományi kormányzóság megkerülésével. A tartományi beosztás végrehajtásával a Radics-párt véleménye szerint a *kormánynak az a célja, hogy a horvát intelligenciát*

eltávolítsa a Radics-párttól, ezzel bizonyítva Radicsék politikájának eredménytelenségét és azt reméli a kormány, hogy ezzel megerősíti a radikálisok helyzetét Horvátországban.

A Radics-pártiaknak Marinkovics és Pribicevics magatartására vonatkozó érdeklődésére Korosec és Hrasznicá oly kijelentéseket tettek, hogy nem biznak abban, hogy Pribicevicsnek sikerül nagyszerű blokkot alakítani.

A gyűlés után Korosec személyes híveivel folytatott tanácskozásokat és még vasárnap este Hrasznicával együtt Beogradba utazott, hogy résztvehessenek a parlament hétfői ülésén.

Korosec zagrebi tudósítónknak arra a kérdésére, hogy az ellenzéki blokk megalakítására vonatkozó tárgyalások mennyire haladtak előre, kijelentette, hogy a *tárgyalások tovább folynak kedvező irányban, de befejezésük még messze van.* Davidovics javaslata arra készítette Marinkovics Volját és Korosecet, hogy a maguk részéről szintén javaslatot terjesszenek be a megegyezés módzatairól.

Három javaslatot — mondotta Korosec — egyhangulag kell hozni, mert kisebb eltérések vannak közöttük.

Arra a kérdésre, hogy milyen eltérések vannak a javaslat között, Korosec nem válaszolt.

Azután kijelentette, hogy azokra a kérdésekre vonatkozólag már megegyeztek, amelyek egyik párt programját sem érintik közelebbről.

Arra a kérdésre, hogy a demokráta a vidovdáni alkotmány alapján állanak-e Korosec kijelentette, hogy erre nem válaszolhat, mert amint ő tudja, a *vidovdáni alkot-*

mány a demokraták szent tabuja, amihez nem lehet hozzányulni.

A jugoszláv biboros-kérdésről kijelentette, hogy semmi kifogása sem lehet az eddigi jelölt, Bauer zagrebi érsek személye ellen. Ez azonban nem zárja ki azt sem, hogy Baueren kívül más jelölt is legyen erre az állásra.

Egy nagy katolikus államban — mondotta — különben is három-négy biboros is lehet.

Románia örül

a cseh-francia és a jugoszláv-olasz szerződésnek

Bécsből jelentik, hogy a *Neues Wiener Tagblatt* interjút közöl Duca román külügyminiszterrel, a ki úgy nyilatkozott, hogy a *francia-cseh szövetséget Romániában kedvezően itélik meg.* Miután ugy Franciaország, mint Csehszlovákia közvetlen szomszédja Németországnak, természetes, hogy a békeállapot konszolidálása érdekében ez a két ország megegyezett. Románia, a melynek egyetlen célja, hogy a lehetőség határain belül az általános békemunkában résztvegyen, örömmel üdvözl minden olyan akciót, a mely ennek a békeműnek megszilárdítására törekszik.

Ami az *olasz-jugoszláv szerződést* illeti, megállapítható, hogy ez ugyancsak megfelel a román politika érdekeinek. Minél hamarabb megszűnnek Olaszország és Jugoszlávia közt a félreértés okai, annál inkább remélhető, hogy *Olaszország és a kis-antant egymáshoz való közeledésének sem lesz komoly akadálya.*

Munkás-

és tisztviselőlakásokat építenek Szuboticán

Február 20-án nagygyűlést tartanak a Lloydban

A tarthatatlan lakásviszonyok arra indították a subotici gyáriparosok egyesületét, hogy mozgalmat kezdeményezzen munkás- és tisztviselőlakások építése érdekében.

Ebből a célból vasárnap délelőtt értekezletet tartottak a Lloydban. Rottmann Imre, a gyáriparosok szövetségének elnöke nyitotta meg az értekezletet délelőtt 11 órakor, majd Damjanovics Milán titkár ismertette az értekezlet összehívásának a célját. Kifejtette, hogy a türhetetlen lakásinség arra készítette a gyáriparosok szervezetét, hogy akciót indítson munkás- és tisztviselőlakások építése érdekében. Rámutatott arra, hogy az akciót a legnagyobb eréllyel kell felkarolni és minden eszközt fel kell használni, hogy azt még az idén tavasszal kedvező megoldásra vigyék és az építést megkezdhessék.

Az általános helyesléssel fogadott előterjesztéshez hozzászóltak Wollheim Samu a gyáriparosok nevében, Klein Jenő az Ipartestület nevében, Čulibrkovičs Dimitrije és Rigó István a szervezett munkásság nevében. — Valamennyi felszólaló helyeselte az akció megindítását és hangsúlyozta, hogy égetően szükségesnek tartják annak mielőbbi kedvező megoldását.

Az értekezlet ezután elhatározta, hogy *február 20-án, szerdán este, 8 órai kezdettel nagygyűlést tartanak ebben a tárgyban és erre a gyűlésre meghívják valamennyi subotici egyesület és intézmény megbizottait.*

